

KORRALDUS

Keskkonnavalua väljastamise korralduse eelnõu

1. OTSUS

Arvestades alltoodut ja võttes aluseks maapõuaseaduse § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41, Keskkonnaameti peadirektori 29.01.2021 käskkirja nr 1-1/21/17 „Keskkonnaameti teabehalduse kord” punkti 4.3, Keskkonnaameti peadirektori 10.12.2020 käskkirja nr 1-1/20/230 „Keskkonnaameti struktuuriüksuste põhimääruste kinnitamine” lisa 13 „Keskkonnaameti ringmajanduse osakonna põhimäärus” punkti 2.5. ja lähtudes Saku Vallavalitsuse 15.08.2024 otsust 6-4/89-3 ning tuginedes ettevõtte Järvekivi Osäühing taotlusele, otsustan:

1.1. Anda ettevõttele Järvekivi Osäühing maavara kaevandamise keskkonnavalua nr KL-522691 kehtivusajaga 5 aastat:

1.1.1. Maavara kaevandamine

1.2. Avalikustada keskkonnavalua KL-522691 andmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Käesolev korraldus on keskkonnavalua nr KL-522691 lahutamatu osa. Keskkonnavalua nr KL-522691 on kättesaadav keskkonnaotsuste infosüsteemis <https://kotkas.envir.ee/>.

Keskkonnaamet teavitab KeHJS §12 lõike 1¹ punkti 2 kohaselt käesolevast KMH algatamata jätmisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnavalua taotluse läbivaatamine

Järvekivi Osäühing (registrikood 16852099; aadress Pärnu mnr 158/1, Kesklinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond) esitas Keskkonnaametile 03.11.2023 taotluse nr T/KL-126319-1 (registreeritud Keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (edaspidi KOTKAS) 03.11.2023 nr DM-126319-1, parandatud taotlus on esitatud 12.01.2024 numbriga DM-126319-9).

Taotletav maa-ala hõlmab osaliselt Tallinna-Saku liivamaardla idapoolseimat, Saku valla

territoriumile jäävat, aktiivse tarbevaru plokki nr 66.

Mäeeraldis külgneb Männiku liivakajääri mäeeraldisega (keskkonnaluba nr KMIN-135, Männiku liivakarjäär kinnistu katastritunnus 710801:001:0182) ja Viimsi metskond 10 (katastritunnus 71801:001:1351) kinnistuga. Viimasel asub ka kogu ulatuses taotletav mäeeraldis.

Taotletava mäeeraldise pindala on 6,75 ha ja selle teenindusmaa pindala on 7,75 ha. Mäeeraldise horisontaalpiir on valitud selliselt, et see ei kattuks rajatava Kangru liiklussõlme teekaitsevööndiga ega Rail Baltic raudteetrassi ehitusvööndiga. Piir on valitud töömaa (raadamisala) järgi, mida on vajadusel lähtuvalt kaitsevööndi ulatusest väiksemaks korrigeeritud. Mäeeraldis hõlmab nii horisontaalselt kui ka vertikaalselt osaliselt aktiivse tarbevaru plokki 66, teenindusmaa paikneb selle põhjaosas ka passiivsel tarbevaru plokil 62. Taotletava tegevusega passiivse tarbevaru ploki tuleviku kaevandamisväärtust ei muudeta.

Plokk 66 aT ehitusliiva varu kogus on 315 tuh m³ (seisuga 31.12.2023) ja kaevandatav varu on 243 tuh m³. Maavara kaevandamise keskmine mahuks taotletakse 60 tuh m³. Keskkonnaluba taotletakse 5 aastaks ja peale maavara ammendumist Männiku IV liivakarjääri mäeeraldis korrastatakse kaitsealustele liikidele sobilikuks alaks ning mäeeraldise teenindusmaa metsamaaks.

Aktsiaselts KIIRKANDUR (registrikood 10111516; aadress Järvekalda tee 1, Harkujärve küla, Harku vald, 76902, Harju maakond) esitas 01.02.2016 Keskkonnaministeeriumile Männiku IV keskkonnanaloo (edaspidi *keskkonnaluba*) taotluse (KOTKAS 13.01.2021 nr DM-114425-1). Taotluse menetlusse võtmine on avalikustatud 24.04.2021 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Osaühing Eesti Killustik (registrikood 10126848; aadress Rõstla karjäär, Rõstla küla, Põltsamaa vald, Jõgeva maakond) esitas 31.01.2017 Keskkonnaametile Männiku IV liivakarjääri keskkonnanaloo taotluse (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 01.02.2017 nr 12-2/17/1976).

Keskkonnaamet andis 20.07.2017 kirjaga nr 12-2/17/2818 aktsiaseltsile KIIRKANDUR teada, et Osaühing Eesti Killustik on esitanud Männiku IV liivakarjääri kaevandamisloa taotluse, mis kattub peaaegu täies ulatuses aktsiaseltsi KIIRKANDUR poolt esitatud taotlusega (registreeritud Keskkonnaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis 20.02.2017 kirjaga nr 12-2/17/2818).

Keskkonnaamet korraldas enampakkumise Männiku IV liivakarjääri kaevandamisloa taotluse õiguse müümiseks (registreeritud Keskkonnaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis 17.10.2017 korraldusena 1-3/17/2672).

Aktsiaselts KIIRKANDUR esitas koos Osaühinguga Eesti Killustik 09.11.2017 Keskkonnaametile enampakkumise korralduse nr 1-3/17/2673 tühistamise taotluse (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 09.11.2017 numbriga 12-

2/17/12763).

Keskkonnaamet tunnistas enampakkumise korraldamise otsuse kehtetuks (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 10.11.2017 korraldusena nr 1-3/17/2830).

Aktsiaselts KIIRKANDUR esitas 18.10.2018 Keskkonnaametile Männiku IV liivakarjääri korrigeeritud kaevandamisloa taotluse esitamise tähtaja pikendamiseks (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 18.10.2018 kirjana nr 12-2/18/17032) tulenevalt Rail Balticu põhiprojekti planeeritavast lõpliku vastuvõtmise ajast (2020. a teine pool).

Keskkonnaamet nõustus korrigeeritud taotluse esitamise tähtaja pikendamisega (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 31.10.2018 kirjana nr 12-2/18/17032-2).

Keskkonnaamet pikendas keskkonnamõtjude hindamise algatamise või algatamata jätmise otsustamise tähtaega ning küsis aktsiaseltsi KIIRKANDUR arvamust menetlusega jätkamise osas (KOTKAS 31.01.2021 kirjaga nr DM-114425-3).

Keskkonnaamet nõustus tähtaegade pikendamisega (KOTKAS 05.02.2021 kiri nr DM-114425-4).

Aktsiaselts KIIRKANDUR palus 14.12.2021 kirjaga pikendada keskkonnamõtjude hindamise algatamise või algatamata jätmise otsustamise ning menetlustähtaega (KOTKAS 15.12.2021 kiri nr DM-114425-5).

Keskkonnaamet nõustus tähtaegade pikendamisega (KOTKAS 17.12.2021 kiri nr DM-114425-6).

Aktsiaselts KIIRKANDUR palus 26.01.2023 kirjaga pikendada keskkonnamõtjude hindamise algatamise või algatamata jätmise otsustamise ning menetlustähtaega (KOTKAS 26.01.2023 kiri nr DM-114425-7).

Keskkonnaamet nõustus tähtaegade pikendamisega (KOTKAS 07.02.2023 kiri nr DM-114425-8).

Transpordiamet andis Keskkonnaametile 08.09.2023 kirjaga nr 7.1-7/23/18031-2 teada, et Transpordiamet on seisukohal, et Kangru liiklussõlmega külgnevatel aladel tekivad eeldused maavara kaevandamise loa väljastamiseks peale liiklussõlme valmimist (KOTKAS 11.09.2023 kiri nr DM-114425-9).

Aktsiaselts KIIRKANDUR andis 17.01.2024 kirjaga Keskkonnaametile teada, et nad võtavad haldusmenetluse seaduse § 14 lg 8 alusel oma Männiku IV keskkonna loa taotluse tagasi (KOTKAS 19.01.2024 kiri nr DM-114425-10).

Keskkonnaamet kontrollis taotleja esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (edaspidi *MaaPS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (edaspidi *KeÜS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustatud nõuded ja loa

andmise kord ning keskkonnanaloo taotluse ja loa andmekoosseis" sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 1000 eurot on tasutud 03.11.2023 riigilõivuseaduse § 136² lõike 4 kohaselt.

Keskkonnanaloo taotlust, mis ettevõtte esitas 03.11.2023 on kontrollitud maavarade registri vastutav töötaja (Maa-amet 14.11.2023 kiri nr 9-3/23/16011-2), ning märgiti ära, et taotluses on ebakorrektselt märgitud:

- Graafilisel lisal *Geoloogilised läbilõiked* on läänepoolsemal lahustükil märgitud Männiku liivakarjääri külgnivad piirkonnas nõlvatervikud. Graafilisele lisale *Korrastatud ala plaan* märgitud maapinna isojoonte järgi nõlvatervikut taotletava mäeeraldisse ja olemasoleva Männiku liivakarjääri külgnemise alale märgitud ei ole. Palume taotluse seletuskirjas täpsemalt kirjeldada taotletava mäeeraldisse ja olemasoleva Männiku liivakarjääri mäeeraldisega külgnemise asjaolusid (nt kas selles piirkonnas on arvestatud nõlvatervikutega või mitte. Kui nõlvatervik on jäetud siis millistel põhjustel jne).
- Graafilisel lisal Geoloogilised läbilõiked on joonise osale kantud katkendlik helesinine joon, mille selgitus legendis puudub. Tõenäoliselt on tegemist uuringuaegset veetaset tähistava joonega.

Ettevõtte esitas parandatud taotluse Keskkonnaametile 16.11.2023, mis on registreeritud KOTKAS 16.11.2023 dokumendina nr DM-126319-3.

Keskkonnanaloo taotlust, mis ettevõtte esitas 16.11.2023 on kontrollitud maavarade registri vastutav töötaja (Maa-amet 22.11.2023 nr 9-3/23/16646-2, ning ettepanekuid ei esitatud.

Keskkonnanaloo taotlust, mis ettevõtte esitas 10.01.2024 on kontrollitud maavarade registri vastutav töötaja (Maa-amet 11.01.2024 kiri nr 9-3/23/16646-4), ning märgiti ära, et taotluses on ebakorrektselt märgitud:

- Taotluse seletuskirja peatükis 4. Mäeeraldisse piiride ja sügavuse põhjendus koos kaevandamisele kuuluva varude määramisega on kirjeldatud, et keskkonnaluba taotletakse 5 aastaks keskmise kaevandamise mahuga 60 tuh m³. Taotluse vormil on keskmiseks tootmismahuks aastaks märgitud 90 tuh m³.

Ettevõtte esitas parandatud taotluse Keskkonnaametile 12.01.2024, mis on registreeritud KOTKAS 12.01.2024 dokumendina nr DM-126319-9.

Keskkonnanaloo taotlust, mis ettevõtte esitas 19.01.2024 on kontrollitud maavarade registri vastutav töötaja (Maa-amet 19.01.2024 nr 9-3/23/16646-6), ning ettepanekuid ei esitatud.

Taotletav mäeeraldis külgneb Raku (tehis)järvega (keskkonnaregistri kood VEE2006030) ja kattub selle veekaitse-ja kalda piiranguvööndiga, mis on tekkinud varasema kaevandamise tulemusena. Lisaks kattub see maardla aktiivse tarbevaruga ja on varasemalt korrastamata, seega ei laiene sellele kaevandamistegevust kitsendavad piirangud.

Taotletav mäeerealdis ja selle teenindusmaa paiknevad, sarnaselt Männiku liivakarjääri mäeeraldissele, riigikaitse objekti, Männiku harjutusväli (VID kood 51), piiranguvööndis.

Taotletav ala kattub Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga kavandatava laiendusega (PLO1001596). Taotlusega on hõlmatud vaid veepealne varu, mille kaevandamise lubamist on

võimalik kaitse-eeskirja alusel kaaluda. Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigas on kaitse-eeskirja (keskkonnaministri 12.07.2006 määruse nr 51 (edaspidi ka *määrus nr 51*) § 4 lg 4 p 1) kohaselt lubatud püsielupaiga valitseja nõusolekul maavara kaevandamine, välja arvatud 50 meetri raadiuses kõre kudemisveekogude ümbruses ja üldjuhul allpool põhjavee piiri. Püsielupaiga metsastamine on keelatud.

Taotletavast mäeeraldisest idasse jääb Tallinn-Rapla-Türi maantee (Viljandi maantee).

Lähimad elamus asuvad vahetult idapool Viljandi maanteed Kangru alevikus mäeeraldisest ja selle teenindusmaast ~430 m kaugusel.

Mäetööde alustamisel korraldatakse metsa raadamine koostöös Riigimetsa Majandamise Keskusega. Raadamistööde järgselt juuritakse kändud, mis realiseeritakse töötlemata puiduna. Mäeeraldisel piires leidub katepinnast 140 tuhat m³, see moodustub aleuriidist ja orgaanikarikkast liivast. Arvestades taotletavat korrastamise suunda, siis katend kasutatakse väikeses mahus osaliselt ära mäeeraldisel teenindusmaa korrastamise. Korrastamiseks mittevajalik mahus võib katendi realiseerida. Vajadusel vahe ladustatakse eemaldatud katend mäetööde vältel, mäeeraldisel teenindusmaal.

Kasulik kiht kaevandatakse mäeeraldiselt kombineeritult ekskavaatori ja frontaallaaduriga sõltuvalt kihi paksusest, ligipääsetavusest ja pinnase kandvusest.

Sõltuvalt tingimustest kavandatakse toodangu transport liigendkalluritega, traktorhaagistega või kallurautodega. Mäeeraldisel teenindusmaale rajatakse teedevõrk vastavalt kaevandamiskohtadele ja vastavalt kasutatava transporditehnika vajadustele.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole antud tegevus vastuolus strateegiliste planeerimisdokumentidega.

Taotletav ala kattub rohevõrgustikuga. Kui kaevandamise käigus eemaldatakse kogu alalt looduslik taimestik, siis rohevõrgustiku toimivus sisuliselt katkeb. Ala piiravad põhjasuunast Tallinna linna tiheasustusala (tegemist sisuliselt tupikuga), inimpeglikke liike alal teadaolevalt ei esine ja seetõttu on rohevõrgustiku mingil määral toimivuse tagamiseks piisav, kui Raku järve kaldajoone ja kaevandatava ala vahele jääb minimaalselt 50 m laiune kaevandamata vöönd loomade liikumiseks. Puistu võib kaevandamata vööndis osaliselt eemaldada, sest looduskaitse liigid eelistavad avatud maastikku, kus esineb ka avatud liivast pinnast ja teised piirkonda asustavad loomaliigid suudavad ületada lühemaid avatud alasid.

Männiku IV teenindusalale ei jää ühtegi Natura 2000 võrgustikku ala ega LKS alusel kaitstavat ala, välja arvatud projekteeritav Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaik (kehtiva püsielupaiga laiendus). Lähtudes taotletava ala kaugusest ja eeldavatest mõjudest on välistatud, et kavandatav tegevus võiks kas üksi või koosmõjus teiste tegevustega avaldada ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ja elupaikadele.

Männiku IV liivakarjääri mäeeraldisel hooneid ei asu.

2.2. Keskkonnaloa taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamise ning menetlusosaliste teavitamine

KeÜS § 47 lõike 2 kohaselt avaldatakse keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmise kohta teade väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Taotluse menetlusse võtmine on avalikustatud 24.04.2021 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Kuni loa andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igalühel õigus esitada taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid.

Saku Vallavolikogu edastas 21.03.2024 otsuse nr 13, milles nõustus Männiku IV liivakarjääri keskkonnaloa andmisega tingimusel, et Keskkonnaamet kaasab menetlusse Kiili valla.

Kiili vald edastas Keskkonnaametile 21.08.2024 kirjaga nr 9-12.2/1171-1 (KOTKAS 22.08.2024 nr DM-126319-18) arvamuse, et Männiku IV liivakarjääri mäeeraldise keskkonnaloa taotlusele tuleb algtada keskkonnamõju hindamine.

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhindangu ning arvestades ka Skepast ja Puhkim AS poolt 05.12.2024 esitatud eksperthinnangut otsustanud jätta KMH algatamata. Eelhindangus analüüsiti karjääri tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhindangu lõppjärelendusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. kuna kavandatav tegevuskoht ei asu kaitsealadel ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata kaitsealasid ega Natura 2000 võrgustiku alasid, siis puudub oluline mõju looduskaitsealistele objektidele;
2. kui peetakse kinni leevendusmeetmetest, siis jäävad piirmäärad õhusaaste, müra ja vibratsiooni osas kehtestatud normide piiridesse;
3. mäeeraldisel looduslik maastik kaevandamistöõde käigus hävineb, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega.
4. kaevandamine ei avaldada negatiivset mõju alal esinevale kõre ja kivisisaliku populatsioonile, kuna avatud liivaga alad on kõrele ja kivisisalikule sobivad elupaigad ning kaevandusala korrastatakse kaevandamise järgselt nimetatud liikidele sobivaks elupaigaks.
5. rohekoridori sidususe tagamiseks jääb Männiku VI liivakarjääri mäeeraldise ida osa ja rajatava Kangru liiklussõlme ala vahele 25 m laiune kaevandamata vöönd loomade liikumiseks.

KeÜS §47 lõige 6 sätestab, et kui sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse menetlusse võtmise teates ei avaldatud keskkonnaloa taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu väljapaneku aega ja kohta või seisukoha ning küsimuste esitamise tähtaega ja adressaati,

avaldatakse nende andmetega teade vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 2¹ sätestatud nõuetele viivitamata pärast haldusakti eelnõu valmimist. KeÜS § 47 lõige 2 sätestab, et teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis keskkonnavalda taotluse kohta antava haldusakti eelnõu teate kohalikus või maakondlikus ajalehes avalikustamata, kuna kavandatava tegevuse keskkonnahäiring ja keskkonna risk on väike ning antud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi. KeÜS § 47 lõike 2, haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 48 ja § 49 lõigete 1 ja 2 alusel pani Keskkonnaamet xx.xx.2024 õigusakti eelnõu koos seletuskirja ja taotlusele lisatud ning menetluse käigus haldusorganile esitatud või tema poolt koostatud muude asjasse puutuvate oluliste dokumentidega avalikkusele tutvumiseks välja ametlikus väljaandes Ametlikud Teaanded, määrates ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimaluse teates märgitud tähtaja jooksul. Lisaks teavitati asjast huvitatud isikuid xx.xx.2024 kirjaga nr xx.

Eelnõu avalikustamise käigus ettepanekuid ja vastuväiteid esitati/ ei esitatud Vastavalt HMS § 40 lõikele 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist menetlusosalistele võimaluse esitada, kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta arvamus ja vastuväiteid. Keskkonnaamet küsis Saku Vallavalitsuse ja Kiili Vallavalitsuse xx kirjaga nr xx arvamust või vastuväiteid keskkonnavalda andmise otsuse ja loa eelnõule kahe nädala jooksul kirja saamisest, hiljemalt kuupäevaks xx.

Saku Vallavalitsus määratud tähtaja jooksul xx.

2.3.Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 3 lõikele 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusloa või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) algatamine või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeva pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja. Maapõueseaduse (edaspidi *MaaPS*) § 48 kohaselt annab maavara kaevandamise keskkonnavalda Keskkonnaamet, seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS -e tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6 lõike 4, § 6¹ lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu” § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab keskkonnavalda andja andma eelhinnangu selle kohta, kas pealmaakavandamine kuni 25 hektari suurusel alal on olulise keskkonnamõjuga tegevus ning kaaluma *KMH* algatamise vajalikkust.

KeHJS § 11 lõike 23 järgi otsustatakse KMH vajalikkus, lähtudes eelhinnangust ja asjaomase asutuse seisukohast.

Keskkonnaamet jättis 29.07.2024 kirjaga nr DM-126319-16 „, Männiku IV liivakarjääri keskkonnaloa taotluse keskkonnamoju hindamise algatamise jatmine"

3. KAALUTLUSED

3.1. Kaalutlused keskkonnaloa andmisel

MaaPS § 1 lõike 1 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet. MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksuse, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Taotlus on edastatud 05.02.2024 kirjaga nr DM-126319-12 Männiku IV liivakarjääri keskkonnakaitseloa taotluse.

Saku Vallavolikogu edastas 21.03.2024 otsuse nr 13, milles nõustus Männiku IV liivakarjääri keskkonnaloa andmisega tingimusel, et Keskkonnaamet kaasab menetlusse Kiili valla.

Kaevandamisel Männiku IV liivakarjääri mäeeraldisel ei teki kaevandamisjätmeid ja puudub kaevandamisjätmekava vajadus ning keskkonnaloa jätmete eriosa täitmise vajadus. Samuti ei toimu karjääri Jäätmeseaduse (edaspidi JäätS) mõistes katendi äraviskamist ning tegemist on looduslikul kujul oleva materjaliga, millel on olemas kindel kasutus ning otstarbe. MaaPS § 44 kohaselt ei tohi kaevandamine põhjustada põhjustada mulla hävimist ning maavara kaevandamisel eemaldatud mulda tohib ajutiselt ladustada mäeeraldise teenindusmaa piires, kasutada loa alusel kaevandatud maa korrastamiseks ning võõrandada või kasutada väljapool mäeeraldise teenindusmaad. Sealhulgas ei kujuta katend ajutisel ladustamisel ohtu keskkonnale ning samuti on välistatud saasteainete teke ja levik ümbritsevasse keskkonda. Antud saastumata kattepinna näol pole JäätS mõistes tegemist jätmetega.

Kavandatava tegevusega ei pumbata ega juhita ära isevoolu teel mäeeraldiselt põhja-ega pinnavett ning ei alandata karjääri veetaset. Taotletavas Männiku IV liivakarjääris on planeeritud vaid veepealse ehitusliiva varu väljamine. Võttes aluseks ettevõtte Maves OÜ poolt koostatud „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring” (töö nr 21084) ei ole põhjust, et veepealse varu kaevandamise laiendamine Tallinna-Saku liivamaardlas mõjutaks Raku järve

ja ümbruskonna (pinna)veetaset, kvaliteeti ning veerežiimi.

Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariolukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades, on lekete tõenäosus väike ja lekked kiiresti avastatavad. Samas ei ole avariolukordade tekkimise tõenäosus suurem, kui mõnes teises rasketehnikaga seotud tegevusalal (nt põllumajandus).

Maavara kaevandamine karjääris avaldab mõju pinna- ja põhjaveetasemele ning piirkonna veerežiimile sh kaevudele eelkõige siis, kui põhjaveetasemest allpool oleva maavara kaevandamisel alandatakse (pumbatakse vett välja ja/või suunatakse kraavide abil isevoolliselt suublaks olevasse veekogusse) karjääris veetaset või veetase alaneb väljatava maavara mahu arvel. Männiku IV liivakarjääris on planeeritud vaid veepealse ehitusliiva varu väljamine.

Tallinn-Saku maardla näol on tegemist alaga, kus paikneb erinevaid tööstuslikke müraallikaid. Suurimateks müraallikateks on aga teed nagu Tallinn-Viljandi maantee, Tallinn-Saku-Laagri kõrvalmaantee ja Valdeku tee. Karjäärides on müraallikateks kõik nendes töötavad masinad ja seadmed. Kui karjääris töötavad samaaegselt nii frontaallaadur kui ka ekskavaator, mis on sama helivõimsustasemega, siis lisandub suurimale müraallikale ~ 3dB. Näiteks 100 m kaugusel allikatest on müratase 65 dB ja 200 m kaugusel 60 dB.

Kui võtta aluseks tööstusmüra piirtase (65 dB), siis võib väita, et ülenormatiivne müratase jõuab maksimaalselt ~100 m kaugusele masinate töötamiskohast. Sellisesse kaugusse ühtegi hoonestatud kinnistut mäeeraldisest ei jää. Maavara veol tekkida võivat tolmu on vajadusel võimalik vähendada karjäärisest teede niisutamisega. Mürataseme ja tolmu tekke- ja leviku vähendamiseks saab vajadusel karjäärisestel teedel transpordivahendite liikumine kiirust piirata. Transpordivahendite kiirust võib alandada mäeeraldisel 30 km/h ning vajadusel läbi viia laadurijuhtide täiendav instruktaaz, mis tagab, et laadimisel satuks keskkonda vähem tolmu ja müratase oleks minimaalne.

Karjääris ei ole planeeritud kasutada sõelumiskompleksi ega purustus-sorteerimissõlme ning seega on tolmu levik ja teke kaevandamisel minimaalne. Kaevandamisega kaasneb karjäärimasinate ja transpordivahendite sise põlemismootorite tööst lähtuvate heitgaaside (NO_x, SO₂ ja lenduvad orgaanilised ühendid) heide õhku. Kasutades tehniliselt korras ja nõuetele vastavate mehhanisme välditakse probleeme heitgaaside õhusaastega. Masinate suuremahulisi hooldusi ja remonttööd ja korralised hooldused selleks kohaldatud alal. Kaevandamise ja masinate hooldamisel tuleb rangelt jälgida, et pinnasesse ei satuks kütust ega õli.

Tulenevalt MaaPS § 50 lõikest 6 tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldisel teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse (edaspidi JäätS) § 35 2 tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta. JäätS § 7 1 lõike 1 kohaselt loetakse kaevandamisjäätmeteks jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja

ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena. Kaevandamise käigus tootmisjätmeid ei teki.

Karjääri alale on keelatud prügi ladustada. Keskkonnale ohtlikud jäätmed kogutakse teistest eraldi (määrdeõlid, Pliiakud, patareid, õlised kaltsud jms) ja käideldakse need nõuetekohaselt (viiakse jäätmejaama vms).

Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb hetkel kehtiva MaaPS §-s 55 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

MaaPS § 55 lõike 2 punktides 1-9 ja lõike 3 punktides 2-3 toodud asjaolusid Männiku IV liivakarjääri mäeeraldise, mäeeraldise teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohasena käsitleda.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 10 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kaevandamine on vastuolus riigi huviga. Riigi huvi on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050”. Keskkonnaamet on hinnanud esitatud taotluse materjale ja menetluse käigus kogutud andmeid ning leidnud, et teadaolevalt käesoleva loa andmisega ei minda vastuollu riigi huviga. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 19 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 2 punkti 12 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui taotletava keskkonnaloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega. Keskkonnaameti 29.07.2024 kirjaga nr DM-126319-16 kinnitatud KMH eelhinnangu järeldus oli, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju.

MaaPS § 55 lõike 3 punkti 1 sätestab, et kaevandamisloa andmisest võib keelduda, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kaevandamisjätmete käitlemise nõuete eiramise eest ja selle andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus. Järvekivi Osühing ei ole seisuga 07.09.2024 karistusregistrisse kantud kaevandamisjätmete käitlemise nõuete eiramise eest.

Maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses.

3.3. Saasteainete viimine paikset heiteallikast välisõhku

Lubatav tegevus

Kaevandamisel tuleb rangelt jälgida, et ei satuks kütust või õli pinnasesse. Mäetöödel on potentsiaalseks reostusallikateks karjääri ja transportmasinate tehnilised avariid. Veekeskkonna reostusohu tekib juhul, kui kaevandamise ajal satub karjäärimasinate lekke korral karjääri põhja ja pinnasesse kütust või määrdeained. Reostunud vesi võib infiltreeruda põhjavette. Avariid korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada sellest Häirekeskust. Kuna avariide

teke on pigem ebatõenäoline ning välditav (õiged töövõtted, karjäärimasinate pidev kontroll ja hooldus selleks ettenähtud platsil), siis ei avalda kavandatav tegevus vee kvaliteedile negatiivset mõju. Seega on reostusohu õli või kütuse lekkimisel leevendusmeetmete õigeaegsel rakendamisel ebatõenäoline. Juhul kui mäetööde käigus siiski tekib avarii, tuleb vajalike vahenditega (absorbent, õlipüünised) reostuse levik kiirelt ja ohutult lokaliseerida ning reostunud pinnas üle anda vastavat jäätmekäitlulitsentsi omavale ettevõttele. Reostuse kiireks likvideerimiseks peab hooldusplats olema varustatud diiselkütuseid ja määrdeaineid absorbeerivate materjalidega.

Ettevõtte tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

Teadaolevalt puuduvad mäeeraldise mõjupiirkonnas alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

Keskkonnaamet käsitleb kavandatava tegevuse mõjualana Männiku VI liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaad. Kaevandamistegevusega kaasnevad mõjud on seotud kaevandamisega ning avalduvad kaevandamise käigus. Perioodil, kui kaevandamist ei toimu, kavandataval tegevusel mõjusid ei ole v.a. visuaalne häiring. Pärast kaevandamistegevuse lõppemist ning ala korrastamist lõpeb ka kavandatava tegevuse mõju.

Lähimad elamud asuvad vahetult idapool Viljandi maanteed Kangru alevikus mäeeraldisest ja selle teenindusmaast ~430 m kaugusel.

Tolmu võib tekkida mäeeraldise teenindusmaa piires kuival aastaajal katendita teedel maavara transportivate veoautode liikumisest. Tolmu leviku ulatus ja hajumine sõltub peamiselt tuule suunast ja kiirusest ning õhu niiskusest. Maavara veol tekkida võivad tolmu on vajadusel võimalik vähendada karjääriseseste teede niisutamisega. Mürataseme ja tolmu tekke- ja leviku vähendamiseks saab vajadusel karjäärisesestel teedel transpordivahendite liikumise kiirust piirata. Transpordivahendite kiirust võib alandada mäeeraldisel 30 km/h ning vajadusel läbi viia laadurijuhtide täiendav instruktaaz, mis tagab, et laadimisel satuks keskkonda vähem tolmu ja müratase oleks minimaalne.

Karjääri territooriumilt võivad kanduda välja kallurautode heitgaasid, mis samuti ei tohi ületada lubatud määrasid. Veokite heitgaaside piirväärtused on kehtestatud valmistaja tehase poolt ja neid kontrollitakse autode tehnõulevaatusel. Transpordist tingitud tolmu leviku piiramiseks tuleb karjääri siseteid kuival aastaajal vajadusel niisutada.

Ajaõiguseseadus § 143 lg 1 sätestab, et kinnisasja omanikul ei ole õigust keelata gaasi, suitsu, auru, lõhna, tahma, soojuse, müra, põrutuste ja muude seesuguste teiselt kinnisasjalt tulevate mõjutuste levimist oma kinnisasjale, kui see ei kahjusta oluliselt tema kinnisasja kasutamist ega ole vastuolus keskkonnakaitse nõuetega. Mõjutuste tahtlik suunamine naaberkinnisasjale on keelatud.

3.4. Kõrvaltingimuste seadmine

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluse piirata isiku põhiõigusi ja-vabadusi ning tema muidu subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab

haldusorgan kaalutuluõiguse alusel (HMS §5 lõige 1). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 kõige 2). MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnanahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevate keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhindangu ning arvestades ka Skepast ja Puhkim AS poolt 05.12.2024 esitatud eksperthinnangut otsustanud jätta KMH algatamata. Eelhindangus analüüsiti karjääri tööga kaasnevate keskkonnanahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhindangu lõppjärelendusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. kuna kavandatav tegevuskoht ei asu kaitsealadel ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata kaitsealasid ega Natura 2000 võrgustiku alasid, siis puudub oluline mõju looduskaitsealistele objektidele;
2. kui peetakse kinni leevendusmeetmetest, siis jäävad piirmäärad õhusaaste, müra ja vibratsiooni osas kehtestatud normide piiridesse;
3. mäeeraldisel looduslik maastik kaevandamistöõde käigus hävineb, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega.
4. kaevandamine ei avaldada negatiivset mõju alal esinevale kõre ja kivisisaliku populatsioonile, kuna avatud liivaga alad on kõrele ja kivisisalikule sobivad elupaigad ning kaevandusala korrastatakse kaevandamise järgselt nimetatud liikidele sobivaks elupaigaks.
5. rohekoridori sidususe tagamiseks jääb Männiku VI liivakarjääri mäeeraldise ida osa ja rajatava Kangru liiklussõlme ala vahele 25 m laiune kaevandamata vöönd loomade liikumiseks.

Kavandatava tegevuse mõjualana käsitleti Männiku IV liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 250-300 m ümber selle, kuna nii kaugemale võib teoreetiliselt ulatuda müra või tahkete peenosakeste häiring. Tekkida võivate keskkonnanahäiringute vältimiseks ja leevendamiseks esitati eelhindangus järgnevad keskkonnameetmed:

- Juhul kui mäetööde käigus tekib avariid, tuleb vajalike vahenditega (absorbent, õlipüünised) reostuse levik kiirelt ja ohutult lokaliseerida ning reostunud pinnas üle anda vastavat jäätmekäitluslitsentsi omavale ettevõttele;
- Masinate korraline hooldus teostatakse selleks ettevalmistatud platsil;
- Kasutada kvaliteetset kütust;
- Juhul kui tolm põhjustab häiringuid ümbruskonna aladele või elanikele, tuleb karjääritegevusega seonduva tolmu leviku piiramiseks kaevandamise ja vedude perioodil kuival ajal, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5°C, niisutada karjäärisiseseid teid ja platse;

- Kangru liiklussõlme ja kaevandatava ala vahele peab jääma minimaalselt 25 m laiune kaevandamata vöönd loomade liikumiseks (sh kõre ja kivisisaliku, kelle püsielupaigaga taotletav ala kattub). Täiendava 25 m laiusele ribale (25-50 m kaugusel taristu äärest) tuleb kaevandamise järgsel ala korrastamisel istutada üksikpuid (10-25 m vahedega).
- Kändude juurimist teostada soojal aastaajal (üle +5°C), et pinnases varjuvad loomad (sh kõre ja kivisisalik) suudaksid vajadusel raadatavalt alalt ära liikuda.
- Kuna aktiivselt kaevandatav ala on elupaigana ajutiselt sobimatu, tuleb mäeeraldise raadamist ja kaevandamist korraldada järkudena ehk osade kaupa, lähtudes seejuures Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga kaitse-eeskirjast. Järgmise osa raadamisega võib alustada tingimusel, et eelmise osa varu on ammendatud ja ala korrastamist on alustatud. Järkudena raadamisel ja kaevandamisel hajutatakse pinnases varjuvate isendite suremusrisiki.
- Projekteeritava Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigaga kattuv osas tuleb korrastada mäeeraldis ja selle teenindusmaa kõre elutingimustele vastavaks alaks – ala tuleb jätta avatud liivapinnasega ja rajada alale päikesele avatud liivavallid ja madalaveelised sigimisveekogud. Bioloogilist korrastamist alal teha ei tohi. Elupaiga rajamisel tuleb tööde planeerimisele kaasata vastav ekspert.

3.5. Otsekohalduvad nõuded

Keskkonnalooga kaasnevaid käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima KOKS, JäätS, VeeS, MaaPS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid otsekohalduvaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda keskkonnaloale. Olulisemad keskkonnavalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „Keskkonnakaitseloa omaja meelespea”. Kohustused on leitavad Keskkonnaameti kodulehe aadressilt: <https://keskkonnaamet.ee/keskkonnakasutus-kiirus/keskkonnakaitseloa/loa-omaja-meelespea>

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Tiit Rahe
 peaspetsialist juhataja ülesannetes
 maapõuebüroo